

MENDE - BURUKO 'KANTA

Gala: Erromarrak, oitura zanez, eun urtetik urtera ospatzen zituzten mende jai edo jakuak. Erroma irasi ondoren, Iifgarren gizaldi azkenerantza ospatu ziran lendabizikoz. Eta beurok egin oi zituzten jainkoak aserre zeudela uste zutenean; jaiok ordain ekintzak ziran geienaz, ta illeta-kutsuz beterik zeuden. Lurpeko jainkoei dei egiten zitzairen, Pluton eta Proserpina'ri batez ere; gauez ornentzen ziren, margo beltzdun opagaiak eskaiñirik. Mendean bein ospetzen ziranez, garrantzi aundia ezarten zitzairen. Augusten aginduz egin ziranak, ezta dudarik, Tan ospatu ziran.

Abestekoa zan kanta au, neska-mutillak abestuko zutena. Estrofa baten neskatilletako bati, onela edo, diotsa Orati'k: "Jazoko da eguna, zuk ezkondua, esango duzuna: Mende-mugak jaiak eraman zituzten, jai sagaratuak, neu izan nintzan bat, Orati olerkariak erakutsitako kantu atsegiñak jainkoei abestu nizkiena".

Poibu ta oian-jabe Diane itzal
ortzi-dirdira, beti gurgarriak,
eder ornenduak, eman arren eska
dizugutena.

5 Noizaldi ontan sibilar bertsoak
ots digutela neskatz ta aur garbiak
zazpi Muiñoko jainkoei gozoro
opa izateko.

Eguzki jator, gurdi aratzean,
10 eguna argitu ta illuntzen duzuna,
ta biar berdin; ikus al Erroma
bezain aundirik?

Erdí-elduak mugonez irekiz
babes itzazu amak, Iliti leun;
15 naiz Lukiñe'k naiz-ta Sor-erazleak
seintzara deitu.

- 20 Zabal, jainkosa! gure enda azia,
ta jarri mardo arbaso esanak,
ezkondutako ta aur berrietazko
lege giarrez.
- Mendea itzuliz, biurtu ditezen
kanta,jokuak iru egunetan
jaiari eman, ta beste ainbeste,
gaua poztu-aziz.
- 25 Ta zuok, Parkok, egiti zarenok,
baten esanez gauzak bait zitzaigu
ziur gertatzen, eman jun diranei
patu onbera.
- 30 Uztakin bete lurra eta aberez,
koroitu bedi Kerez be galburuz,
azia bazka ur osasungarriz.
ta aize biguñez.
- 35 Apol'ek arrai ta atsegin, gorderik
geziak, aur-deiak ditu entzuten:
illargi izarren erregiña danak
neskenak aditzen.
- 40 Erroma ba'da zuen lana ta
guda ontziak Toskana'ra eldu,
etxez aldatu zaitzeltela aginduz,
ta Uri ontzitu...
- Eneis garbiak, aberriz bizita,
bide egin zuen ezerk kalte ekarke
Troia errean barna utzia aiña
ematen zula:
- 45 Jainkoak, eman gazteai oikun onak!
Jainkoak, zarrei atsedeen gozoa!
Ta ondasunak Erromul endari;
eman aurrak ta aintza!
- 50 Ta idi zuriz gur-egiten dizunak
Venus ta Ankise'n odol aundizuak
eman bezaie eskatzen zaiena;
Nagusi bedi gudan aurrena, leun
etsai jausiaz.

rr Jada beldur da ur te lur medarra
gure b ouz,tuulbuodurujzkoruz'
eskitar arro ta ioúobzur'euuoub
dituzte eskatzen.

Jada Fede ta Pake, DDedu, Lotsa
leengoak, eta onbide ezetsia
60 itzuliz datoz, ta adarra beterik
Joriak dargi.

Poibo aztiak, uztai argiz eder,
ta bederatzi Musak maitatua,
65 osasun-antzez soin-atal jausiak
bizkorle danak,

onez ba'dakus Palatinegoitza,
zabal-az beza erromar al-ertza,
urte luzeko ei6ib mende nbez'
Lati dontsuan.

70 Abeobo'eu lez AJgic/oa8uodan
Diuuek entzun bitza umabodcu
oivak, t'ezorlcuoúÍbelarriak
gazteen deiari.

Ta ni, Poibu ta Diane'n dei-kantak,
Jobe ta jainko oro izanik lagun,
irakatsi naiz ari izan naizen mu'
itxaro gozoz zamaturik noski,
noa neurera.

Oarrak. - 5. Sibillaren kantak ziotenez, Erroma'ko neska-muti Oububeotobcurzituuteu'gizuldi«zzgutulorejokuuetuu;-gnztcunek famili onekoak izaten ziran- 7.Drnnuu'bo zazpi nuoiúoub}{irj oal, Dinoioul,]Iapitolio'Exuúlio,Pulutiu'}{elio,ta&bcutio.-30.l{rioto'rcó aurreko 1D'gurreu urtean xeoudoukuu luriúzouctoituko^]nliu^xcritzaino ezkontzari buruzko legeak ezkontza babesten zuen. - 54. Alba, Erroma'ren ama; aizkora zuen ikur. -54. Apol'ek, Eskulapi'ren aitak, lau bereiz i zeuzkan: Igarkuntza,Uztai-trebetasun, Musika ta Osakuntza. - 70. Abentin'en zeukan Diane'k bere jauretxe naguxiu.- 71. Gizasemok bi izan ziran leo t ' baiña Silagandik urrera, amabost, geraporka apurka irurogeiraiño eidorib. 17'garren urteko Mende-jokuetan, 21 izan ziran, dirndieuo. Goeisanak zaindu ta iraun-azi bear dituzten apaizak ziran auek, erromar aginterriari buruzkoetanbatez ere. Agripu zan ulburtebomaisu, ta August lendakari nausi.

CARMEN SAECUIAR E

- Phoebe, silvarumque potens Diana,
Lucidum caeli decus, O colendi
Semper et culti, date, quae precamur
Tempore sacro:
5 Quo Sibyllini monuere versus,
Virgines lectas, puerosque castos,
Dis, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
10 Promis et celas, aliusque et idem
Nasceris; possis nihil urbe Roma
Visere maius.
Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres:
15 Sive tu Lucina probas vocari,
Seu Genitalis.
Diva, producas subolem, Patrumque
Prosperes decreta super iugandis
Feminis, prodisque novas feraci
20 Lege manita.
Certus undenos decies per anuos
Orbis ut cantus referatque ludos,
Ter die claro, totiesque grata
Nocte frequentes.
25 Vosque, veraces cecinisse, Parcae,
Quod semel dictum est, stabilisque rerum
Terminus servat, bona iam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugun pecorisque Tellus
30 Spicea donet Cererem corona:
Nutriant fetus et aquae salubres,
Et Iovis aerae.

Condito mitis placidusque telo
Supplices audi pueros, Apollo:
35 Siderum regina bicornis, audí,
 Luna, 'mellas.
Roma si vestrum est opus, Iliaeque
Litus Etruscum tenuere turmae,
Iussa pars mutare Lares et urbem
40 Sospite cursu:
Cui per ardentem sine fraude Troiam
Custus Aeneas patriac superstes
Liberum munivit iter, daturus
 Plura relictis:
45 Dî, probos mores docili iuventae,
Dî, senectuti placidae quietem,
Romulae gentí date remque prolemque
 Et decus omne.
 Quique vos bubus veneratur albis,
50 Clarus Anchisae Venerisque sanguis,
Imperet, bellante prior, iacentem
 Lenis in hostem.
Iam mari terraque manus potentes
Medus, Albanasque timet secures.
55 Iam Scythae responsa petunt, superbi
 Nuper, et Indi.
Iam Fides, et Pax, et Honor, Pudorque
Priscus, et neglecta redire Virtus
Audet: apparetque beata pleno
60 Copia cornu.
Augur, et fulgente decorus arcu
Phoebus, acceptusque novem Camenis,
Qui salutari levet arte fessos
 Corporis artus,
65 Si Palatinas videt aequus arces;
Remque Romanam, Latiumque, felix
Alterum in lustrum meliusque semper
 Proroget aevum.
Quaeque Aventinum tenet Algidumque,
70 Quindecim Diana preces virorum
Curet, et votis puerorum amicas
 Aplicet aures.
Haec Iovem sentire, Deosque cunctos,
Spem bonam certamque domum repo rto,
Doctus et Phoebi chorus et Dianae
 Dicere laudes.